

L'Uniun Maestri Ladins te Consëi Provincial

L'edema da denant à na delegaziun dles scores ladines de Badia y de Gherdëna podü vijité le Consëi Provincial da Balsan, che é le majer organn dezijional y de govern lité por 5 agn dai zitadins de Südtirol

Na delegaziun de maestri ladins à vijité le consëi provincial.

Formaziun - Te n referat sura i dèrc y la legislaziun, él gnü sotigné l'importanza dl Statut d'Autonomia por tutelè les mendranzes linguistiches de Südtirol. Le surastant dl Consëi Provincial é atualmèter Dieter Steger, por le pröm mez tēmp dla XIV legislatora. Danter düc i 35 rapresentanc lità te consëi, él un n rapresentant ladin, l'assessor Florian Mussner, che à ciafè indöt 22.833 usc dales ultimes lites di 26 de otober 2008. Tles singoles comisciuns legislatives n'él degun rapresentant ladin y tl dagnì s'aodon che la lege litala nöia, vèighes danfora la poscibilitè de ti assiguré ince na rapresentanza al grup linguistich ladin.

Te na mēsa torona cun n valgügn mandatars dla politica: M. Minniti, V. Stirner, G. Pardeller, S. Knoll y P. Leitner él gnü constatè che la scora messass informè y fà svilupe tles generaziuns jones n pinsier

critich-reflessif tl confrunt dla politica y di mass-media, por podèi ti dè n contribut al svilup politich y sozio-cultural.

Por conēscē damì nostes raisc culturales, linguistiches y soziales, val debojēgn da ampliè les competēnzēs storiches y d'inrescida y fà partezipè deplü i jogn ala vita politica comunitara. Sön la poscibilitè da limitè le mandat y le paiamēt tla politica, él posiziuns

I rapresentanc politics che à incuntè i maestri ladins.

desfarēntes da pert di aconsiadus provinzial.

Le journalist Erwin Frenes à te n referat cört sotigné l'importanza da ti passè inant ai studēnc dles scores ladines le coraje da se autoidentifiché. Ne sunse pa nos nia n püch massa passifs por fà varèi nosta identitè? Le journalist Arnold Tribus dl foliet "Die neue Südtiroler Tageszeitung" à dit che la crisa di parlamēnc é n problem a nivel europeich. Les tutes de dezijiun s'è spostè te n sistem dezentralisè y plü sbrigatif, insciö él le 90% dles leges che vègn fates tres decret. Le Consëi Provincial dess ester n post de unificaziun por les diversitēs.

Por na vijita dles scores al Consëi Provincial de Südtirol pon contatè le dr. Karl Wolf, e-mail: oeffentlichkeitsarbeit@landtag-bz.org.

N ringraziamēt particular i va ai mēmbri dl Consëi Provincial da Balsan, al Istitut Pedagogich Ladin y a düc chi che à colabore a chēsè dé de formaziun. (cce)

Dancà y da na pert

Uedli y oredles daverc sun la sozietè ladina d'aldidancuei

Simon Perathoner de Caio de Urtijèi

Co iela pa a avèi ciavèi cuecenì?
Bel y uriginel.

Ciuldì pa?
Ajache l ie mé l un percēt dl'umanità che à i ciavèi cuecenì. Oradechël vèniel dit che chèi dai ciavèi cuecenì mor ora te cēt ani. Son perchël n pez unich, coche n dij.

Te es permò finà de studiè. Iel pa plu bel a jì a scola o a lauré?

A scola iel danz plu bel. Ajache iló rüven inant, n con' de pensier, nteletualmèter. Tl lèur iel bèn da jì inant, ma o che n ruva tosc a savèi chël che va debujèn, o che l ie n lèur che se damanda n savèi belau zēnza lims, y iló ne àn mei mparà ora y l ie rie a ti vester a chēsta situazion. A studiè te vèniel do y do giauri portes, cun n savèi nuef se gèurel na porta nueva. Te scola iel pona nce a nivel soziel nteressant, l ie truep cumpanies, l vèn rujenà deplü, l vèn comunicà deplü. Sun l lèur iel da lauré, da cialé dl lèur. Al plu vèniel rujenà dl

lèur. Plucheauter iel do l lèur che n à plu cuntac sozietè. Te università iel oradechël l mesun de cunēscer l mond, de udèi ziteies, paejes nueves, cultures nueves, cun n cuntat plu lerch cun jēt y pensieres.

Cie es'a tu mparà?
Mparà èi tla Scola d'Ert, grafica.

Ulà lèures'a sèn?
Te n noleje dai schi.

Previjions de lèur?
Dessegur inò tla fotografia, che ie nce mi hobby, o/y cun la grafica.

La Mujiga?
Pra la Mujiga d'Urtijèi ne sons nia plu, ajache ne ove nia plu dl'aurela. Son mo pra l Fotoclub y pra la Lia Mostra d'Ert, y iló èi da fé assé.

Co cèlela pa ora cun la mutans?
Bona. Co uelen pa di, mpue' tlo y mpue' iló, menarè no se taché massa abenëura...

Aiut Alpin Dolomites

de Armin Moroder

L'ena passeda àn arjont l 250ejim ntervènt per chēsè inviern. Nscila pōssen udèi mo n iede la mpurtanza dl joler de sucors staziunà a Puntives. Plu iedesc iel stat da julé per caji de levina, ulache n ne fova nia segures sce zachei fossa sotite y perchël iel te chisc caji for debujèn de sveltèza a ruvé sun la luegia y de avèi pea i drè' njins per crì tla

levina. Dessegur juda truep nce n njins che n à tl joler, ulache julan sēura la levina pōssen museré sce zachei ie sotite. De mpurtanza iel dal'otra pert che chël che ie sot ala nēif ebe pea n piepser y l ebe nce mpià. Fertuna à abù un dai schi a Cortina tl raion dl Faloria. L se ova ncaprizià de furné ju per na gran tēmpla de nēif, che se à pona destacà y l à suppli. I cumpanies che

fova pea ie stac boni de labiné riesc, nce ajache l ova pea n ARVA. Chēsè ti à dessegur salvà la vita. N'otra levina ie unida ju sun l Valon, una sun l jēuf de San Pellegrino y una a La Val, ma per fertuna ne fova deguni unic trac pea. L

majer note à i uemes de sucors abù l'ultima sada y dumēnia, canche l joler à messù se auzé bèn diesc iedesc. For inò per de tei dai schi che se ova fat mel y ova debujèn de cures de n dutor y de unì menei te spedel. Caji de mort n iel stat chisc dis un, sun Col Pradat, ulache l ti ova dat l bōt al cuer a n'èl de 57 ani de Viena. Nia ne àn plu pudù fé per l salvé. N gran mel ova n'èila de 65 ani, che fova tumeda jan a spaz a Urtijèi, se trajan ora de luegia n uf. Cun cura la àn ciarieda tl joler y menada te spedel a Persenon. L fova n'èila tudēscia che fova, ora dl mel, nce scialdi spriguleda. A Ciastel iel unì cherdà l joler per n'èila che se n stajova da mat mel. Èila fova bele te na ambulanza, ma per na segura àn mo cherdà l joler, ulache l ie for pea n dutor che l'è cureda mo iló. Da dedò la àn menada te spedel, ulache la messerà sté per plu dis per cuntroi plu avisa.

Scoles autes dl Südtirol

Tl ann de scola 2008/09 iel tla Provinzia de Balsan 77 scoles autes, cun de ndut 19.396 mutans y mutons

Scoles - De ndut 1.041 sculeies à chēt ann messù fé do na tlas; la perzentuela mesana ie de 5,4%, tla scoles ladines iela de 6,6%. De duc i sculeies se à 1,9% scrit ite te na scola auta paritetica ladina. La cumpèida de sculeies zēnza zitadinanza taliana ie de 1.036, che fej ora 5,3 sun 100 scric ite. Tla scoles autes ladines iel 3,0% di sculeies nia de naziunalità taliana. Chēsè vèn fat al savèi dal Istitut provinzial de statistica Astat. (as)

La scola d'ert a Urtijèi.